

Hav- och vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se

Svensk Vattenkraftförenings yttrande över remiss gällande vägledning för förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster och bedömning av annat sätt

Svensk Vattenkraftförening (SVAF) är en organisation för den småskaliga vattenkraften. Denna spelar en viktig roll för elförsörjningen, främst i södra Sverige där vi enligt Svenska kraftnät svarar för 16 % av tillgänglig effekt vid förbrukningstoppar i SE4. Vi bidrar till balanseringen av elnätet, vilket bl a underlättar anslutningen av variabel elproduktion. Vi minskar koldioxidutsläppen motsvarande 7 % av de svenska (minskningen kan bli 14 % i befintliga kraftverk). Våra dammar är viktiga för en lång rad samhällsintressen av att använda vatten. Vi värnar månghundraåriga natur- och kulturmiljöer.

I bifogade svarsmodell lämnar SVAF ett stort antal synpunkter på förslaget till vägledning, där vi genomgående underkänner förslaget. Detta är ännu ett försök från HaV:s sida att använda EU:s vattendirektiv och CIS-dokument på ett sätt som aldrig varit avsikten och som går stick i stäv med riksdagens och regeringens upprepade beslut om att fullt ut utnyttja EU-rättens möjligheter till att avväga olika samhällsintressen av att använda vatten mot varandra. Den grundläggande mekanismen för detta är just det förslaget behandlar, att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade vatten.

Med tanke på att den svenska vattenförvaltningens hittillsvarande arbete lett till att enbart 2,9 % av vattenförekomsterna KMV-klassats pga vattenkraft mot t ex Norge 10,5 % behövs verkligen en ny vägledning som sätter stopp för (vatten)myndigheternas extremistiska utsvävningar. Det nu föreliggande förslaget går dock i rakt motsatt riktning. Det kan inte betecknas som annat än en ren skandal.

Det är ett misslyckade att förslaget kommer först nu. Det hade kunnat föreligga för fem år sedan, då hade det kunnat ligga till grund för den senaste förvaltningscykelns statusklassning och normsättning (givet att vägledningen hade följt de politiska besluten och intentionerna och att vattenmyndigheterna i sin tur hade följt en sådan vägledning, båda sakerna helt osannolika när man ser hur myndigheterna agerar).

Det är ett misslyckande att förslaget är till för att försvara föreskriften 2017:20. Denna HaV:s föreskrift var redan i sin ursprungliga tappning från 2017 ett försök att fjärma sig från EU-rätten för att undvika KMV-klassning. I det tillägg som gjordes 2019 (§ 8 a - i) tas det steget fullt ut, utifrån den paragrafen kan inte ens den storskaliga vattenkraftens anläggningar vara

tillräckliga för att motivera KMV (av ren självbevaringsdrift, får man anta, har dock de KMV-klassningarna fått stå kvar). De fullkomligt halsbrytande tolkningar av EU-rätten som görs i 2017:20 blir än tydligare i det nu aktuella förslaget till KMV-vägledning. Detta är inget annat än ett försök att i möjligaste mån försvara de orimliga skrivningar som finns i 2017:20.

Det är ett misslyckande att förslaget är till för att vattenmyndigheterna ska kunna undvika KMV-klassning även i fortsättningen. Om vi för ett ögonblick bortser från att vattenmyndigheterna hur som helst inte bryr sig om de politiska besluten och intentionerna och än mindre vad HaV skriver så finns det ändå ingenting i förslaget till KMV-vägledning som ger vattenmyndigheterna anledning att ändra sin statusklassning och därmed sin normsättning. Detta måste HaV vara fullt medveten om, det går därför inte att se förslaget som annat än ett sätt att ytterligare bygga på försvaret mot KMV-klassning. En sådan skulle ju ge en sänkning av kravnivån från God ekologisk status till god ekologisk potential och omintetgöra myndigheternas strävan att få så många dammar och därmed kraftverk som möjlig utrivna.

Förslaget avslöjar vilket misslyckande föreskriften 2017:20 är. Om inte förr så framkom detta med skrämmande tydlighet i vattenmyndigheternas "Förslag till MKN för vatten som påverkas av vattenkraft" som ska prövas 2022-2024. I Norra Östersjöns, Södra Östersjöns och Västerhavets vattendistrikt hade inga vattenförekomster pekats ut som KMV. 56 vattenförekomster i Bottenhavet och Bottenviken med klass 1-verk i hade förklarats som KMV, 15 tidigare KMV omklassats till naturligt vatten. Generellt hade fiskvägar och minimitappningar (MLQ) i klass 2 och 3-verk bedömts vara förenliga med NAP och sådana åtgärder är varken omöjliga att genomföra eller medför orimliga kostnader. Mot detta reagerade t o m HaV, dock utan att säga något om sitt eget ansvar för den uppkomna situationen.

Vad kan göras? En självklar och enkel åtgärd är att göra om 2017:20 och där infoga att KMV kan grundas på endera av de tre kvalitetsfaktorerna konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd. Efter det behövs inte någon vägledning. En ännu bättre åtgärd är att HaV hos regeringen hemställer att denna i vattenförvaltningsförordningens 4 kap 3 § för in preciseringen att KMV kan grundas på endera av de tre kvalitetsfaktorerna konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd. Då behövs inte heller 2017:20!

För övrigt anser SVAF att HaV och vattenmyndigheterna snarast måste läggas ner och länsstyrelserna omorganiseras i grunden.

Uppsala, Tidaholm och Valdemarsvik 28 februari 2022

Thomas Sandberg
Ordförande

Mats Haglund
Vice ordförande

Rune Hallgren
Sekreterare